

Lunds Universitet

Sociologiska Institutionen

LUNDS
UNIVERSITET

”Golare har inga polare”

- En kvalitativ studie av orsaker till att ungdomar i Örebro
inte vill vittna

Författare: Mirabell Demirel

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp

Vårterminen 2016

Handledare: Agneta Mallén

Abstract

Author: Mirabell Demirel

Title: "Golare har inga polare"

- En kvalitativ studie av orsaker till att ungdomar i Örebro inte vill vittna

Supervisor: Agneta Mallén

Coursecode: SOCK04

The problem with adolescents who do not want to participate in investigation processes as witnesses, is a recurring problem for investigators with the police in Örebro. A problem that contributes to many disused investigations, despite the known existence of potential witnesses to the different crime events that involve youths. The purpose of this study is to analyze the causes that contribute to why adolescents in Örebro choose not to testify. A purpose fulfilled through semi-structured interviews with young people in the ages of 15 to 17 who have committed, or been involved in various crimes, and who have chosen not to inform the police about the incidents.

In this particular study it has been shown that the main contributing factor to why young people in Örebro choose not to testify, is based on the norms that prevail in the groups to which these young people are involved. To inform outsiders of information that is considered confidential in the youth group, is by the group viewed as deviant behaviour, and therefore sanctioned by the stigmatization of those who have violated the group norms. A social sanction that leads to exclusion, caused by the deviant action known as "snitching".

Keywords: Youth groups, Snitches, Outsiders, Social control, Social bonds, Labeling, Normative deviance, Social sanctions, Neutralization

Förord

Jag glömmer ofta att visa tacksamhet gentemot de individer som är anledningen till att jag tar mig igenom livet någorlunda helskinnad. Till er som jag älskar med varenda cell i min kropp; Ni har så länge jag kan minnas trott på mig, mer än vad jag många gånger trott på mig själv. Tack för att ni höjt mig till skyarna och trott på min kapacitet, när jag förminskat mig själv. Allt jag lyckas med i livet, är tack vare er.
Ni är mina eldsjälur.

Jag vill även rikta ett stort tack till min handledare Agneta Mallén. För ditt tålamod, ditt förtroende och all den energi du lagt ner på att vägleda mig genom denna uppsats, tusen tack.

”Be, så ska ni få. Sök, så ska ni finna. Knacka, och dörren ska öppnas” - Matteus 7:7

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte och Frågeställningar	5
1.3 Avgränsningar	6
1.4 Begreppsdefinitioner	6
2. Tidigare forskning	7
2.1 Ungdomsbrott och utredning	7
2.2 Normer i ungdomsgrupper	8
2.3 Anti-Snitch-kultur	8
2.4 Samhället och bostadsområden	9
3. Metod	9
3.1 Vetenskapsteoretisk ansats	9
3.2 Tillförlitlighet	10
3.3 Tillvägagångssätt	10
3.3.1 Intervjuform	10
3.3.2 Urval	11
3.4 Bearbetning av data samt analysmetod	12
3.4.1 Transkribering	12
3.4.2 "Excerpt commentary unit" och "Analytic Bracketing"	12
3.5 Metodologiska dilemman	13
3.5.1 Att intervjua ungdomar	13
3.5.2 Generaliserbarhet	13
3.5.3 Problematisering av intervjuer med sekundära bekanta	13
3.5.4 Forskningsetiska principer	14
4. Teori	14
4.1 Subkulturer	14
4.2 Signifikanta andra	14
4.3 Stämplingsteorin	15
4.4 Etablerade och Outsiders	15
4.5 Kontrollteorier	16
4.5.1 Teorin om Sociala Band	16
4.5.2 Neutraliseringstekniker	16
5. Analys och resultat	17
5.1 Grupptillhörighetens betydelse för ungdomarna	17
5.2 Ungdomarnas attityder till brott	20
5.3 Sociala sanktioner till följd av bristande tillit	23
6. Sammanfattande diskussion	27
7. Källförteckning	30
8. Bilagor	32

1. Inledning

1.1 Problemformulering

”Någon gola ner lille stor/ vem var det som sa? /Vad är det med dig idiot? /För det var tiden då alla visste/ att golare har inga fucking polare” - Stor

Citatet ovan är ett utdrag ur artistens Stors låt ”Baby problem”, där han rappar om de sociala sanktioner som kan tilldelas en individ, till följd av att denne golar, dvs. vittnar. ”Golare” och ”snitch” är två negativt laddade begrepp som används inom bland annat svensk hip hop, men även bland de informanter som jag intervjuat för denna studie.¹

Inom polismyndigheten är begreppet ”golare” någonting som måste tas i beaktande i det dagliga arbetet. Problematiken kring ungdomar som inte vill informera polis om händelser som involverat kriminella handlingar, belystes under min praktik hos Lokalpolisområde Örebro under hösten 2015. Ungdomar som väljer att inte vittna, är ett återkommande problem som enligt utredarna på ungdomsenheten i Örebro har bidragit till att många utredningar läggs ner. Utredningar vars brott i själva verket har haft ett flertal vittnen som skulle kunna hjälpt till att lösa brottet. Men hur kommer det sig att ungdomarna i Örebro väljer att inte dela med sig av information till polisen eller andra utomstående individer, gällande brott som begås inom gruppen? Detta är någonting som jag i denna studie strävar efter att ta reda på. Det argument som jag valt att basera denna studie på, är att ungdomarna i Örebro väljer att inte berätta för utomstående om de brott som de har bevittnat och varit delaktiga i. Detta på grund av att det råder sociala normer bland de ungdomsgrupper som ungdomarna är delaktiga i, som säger att det är förbjudet att informera utomstående om information som är konfidentiell inom gruppen.

1.2 Syfte och Frågeställningar

Syftet med studien är att analysera orsaker som bidrar till att ungdomar i Örebro väljer att inte vittna. De frågeställningar som jag i denna studie har valt att utgå från, är:

1. Hur påverkar ungdomarnas grupptillhörighet deras motvilja att vittna?

- Varför skapar ungdomsgrupperna egna normer?

2. Vilka normer gällande ”golning” råder i ungdomsgrupperna?

¹ Se avsnitt ”Begreppsdefinition”

- Vilka individer och/eller myndigheter får ungdomarna inte ”gola” till?

3. Varför sanktioneras de ungdomar som golar, av resterande gruppmedlemmar?

- Hur sanktioneras ungdomar som ”golar”?

1.3 Avgränsningar

I denna studie har jag valt att inte belysa skillnaderna i hur männen och kvinnorna har besvarat frågorna som ställts i intervjuerna. Detta för att jag inte har ansett att tidsaspekten har varit tillräcklig för att kunna accentuera skillnaderna i attityder kring vittnesmål, mellan de olika könen. Jag har heller inte fokuserat på omfattningen av de olika brott som ungdomarna har medverkat i. I studien har jag även valt att anonymisera de olika bostadsområden som ungdomarna talar om, de bostadsområden som ungdomarna bor i eller brukar befinna sig. Detta på grund av att jag i studien har valt att ta avstånd från en uppfattning om att problematiken kring ungdomar som inte vill vittna enbart kan återfinnas i vissa av Örebros bostadsområden. Samma princip gäller ungdomarnas etniciteter och bakgrunder.

1.4 Begreppsdefinitioner

Begreppsdefinitionen är till för att underlätta förståelsen för empirin, samt hjälpa läsaren att begripa utdragen och citaten som kommer att användas i studiens analysdel (Rienecker, Stray Jørgensen & Hedelund 2014). Definitionerna är baserade på den information som intervjupersonerna har gett gällande begreppen.

Ungdom - I Denna studie kommer begreppet ”ungdom” att innefatta skolelever i åldrarna 15-17 år. Dessa går i niondeklass, samt första året i gymnasiet.

Ungdomsgrupp - Begreppet ”ungdomsgrupp” kommer i denna studie att användas för att definiera ungdomar som umgås i grupp om tre eller fler.

Gola, Snitcha- Begreppen innebär att olovligen informera utomstående om situationer eller händelser som anses vara konfidentiella inom en viss social grupp. En individ som ”golar” eller ”snitchar” har delat med sig av konfidentiell information som anses vara ekonomiskt, socialt eller fysiskt skadlig för en annan individ eller grupp. I denna studie är ”gola” eller att ”snitcha” synonymt med att informera och/eller att vittna.

Anti-Snitch-kultur - En Anti-snitch-kultur finns till exempel i bostadsområden, eller inom stora sociala grupper där invånarna anser att det är tabubelagt att informera eller prata med polisen.

Vittna/Informera - Att berätta för polis eller annan utomstående om det brott individen bevittnat. I denna studie används alltså inte ”vittna” som en definition av att avlägga vittnesmål i domstol, utan enbart för att förklara att en individ har berättat, bekräftat, intygat och verifierat information.

Beckna - Att livnära sig på att sälja olika varor. Begreppet används dock främst i samband där illegala varor säljs, dessa kan vara allt ifrån narkotikapreparat, till stöldgods.

2. Tidigare forskning

Detta avsnitt presenterar tidigare forskning om ungdomsbrottslighet och ungdomsgrupper, samt normer i grupp och social kontroll. Jag kommer även att relatera till den tidigare forskningen längre fram i denna uppsats, då i egenskap av bollplank mot vilket jag reflekterar över min egen empiri.

2.1 Ungdomsbrott och utredning

Mellan år 1995 och 2011 gjorde Brottsförebyggande rådet en studie gällande brott bland ungdomar i årskurs nio, med syfte att analysera brottslighet och avvikande problembeteende. Resultatet av undersökningen sammanställdes i en rapport där det framgick att det fanns ett samband mellan ungdomars brottsbelastning och deras självkontroll, kamratumgänge och tolerans gentemot de brott som begås av kamrater, samt deras inställning till kriminalitet i allmänhet (Ring 2013). I studien uppgav cirka 45% av respondenterna att minst en av deras kompisar begått skadegörelsebrott. Även 28 % av respondenterna uppgav att minst en kompis vid minst ett tillfälle har slagit ner en annan individ, alltså misshandlat någon fysiskt (Ring 2013).

I 20% av polisens ungdomsärenden som blivit nedlagda, framgår det en avsaknad av förhör med vittnen (Hradilova Selin & Nelander 2012). Anledningen till varför vittnesförhören inte hålls, grundar sig ofta i att ungdomarna inte vill delta (ibid.). I polisens egna utredningsanteckningar framkommer det även att det i många ungdomsfall har funnits en eller flera möjliga vittnen till brotts handlingen, men där ett vittnesförhör aldrig varit aktuella, just på grund av en motvilja att vittna (Hradilova Selin & Nelander 2012).

Få ungdomar som utsätts för till exempel våld väljer att anmäla, till skillnad från ungdomar som utsätts för stöld (Nelander 2009). Det visar sig även att förtroendet för rättsväsendet inte har någon avgörande betydelse för huruvida ungdomar väljer att anmäla brott eller inte (Ibid.). Istället vilar mycket av den låga anmälningsfrekvensen bland ungdomar på att många inte betraktar till exempel

en misshandel som ett faktiskt brott (ibid.). Bagatelliserandet av brotten som ungdomar utsatts för, gör att de i slutändan tycker att det är meningslöst att anmäla.

2.2 Normer i ungdomsgrupper

Ungdomar begår oftast brott i grupp eller i sällskap med andra jämnåriga. Detta då det är vanligt att ungdomar i tonåren söker sig till likasinnade individer som de identifierar sig med (Fondén 2007). Fondén (2007) skriver att gruppens betydelse och de gruppnormer som råder, oftast baseras på gemenskap, trygghet, att utföra gemensamma aktiviteter och att ha roligt tillsammans. I studier där brottsaktiva ungdomar tillfrågats om sina erfarenheter, har det visat sig att de gemensamma nämnare som definierar en ungdomsgrupp vilar på att sammanhållningen i gruppen är stark, att gruppen värderas högt och att gruppen fyller samma funktioner som en familj. De normer som gruppen skapar, är de som hjälper till att stärka sammanhållningen. Dessa normer återspeglar vad gruppmedlemmarna bör och inte bör göra. Bland dessa återfinns ”golning”, att aldrig berätta om vad någon har gjort. Detta är en avgörande faktor som grundar sig i lojalitet (ibid).

I Fondéns (2007) studie, där 23 ungdomar som varit brottsmisstänkta under 90-talet fick dela med sig av sina erfarenheter, uppgav samtliga intervjupersoner att det fanns gruppnormer som gruppmedlemmarna förhöll sig till. Dessa var oskrivna regler som gruppmedlemmar under alla omständigheter var tvungna att följa. Bland dessa återfanns den oskrivna regeln; ”att inte tjalla för polisen”, vilken nämndes av två tredjedelar av intervjupersonerna.

2.3 Anti-Snitch-kultur

Amerikanska *The National Institute for Justice* utförde år 1995 en studie där åklagare i USA fick uppskatta hur stor del av alla vittnen och offer som de trodde hade blivit skrämde eller hotade till att inte delta i rättegång. Resultatet blev att majoriteten av åklagarna som deltog i undersökningen gissade på att antalet vittnen och offer som tagit tillbaka sina vittnesmål låg mellan 75 och 100% (Browning 2014). I dagens moderna samhälle uppstår också ständigt nya plattformar att utöva hot och skrämtekniker gentemot vittnen och offer på grund av digitalisering, samt internet och sociala medier. Detta bidrar i sin tur till att kriminella har hittat nya verktyg för att kunna bibehålla det som Browning (2014) kallar för en ”anti-snitch” kultur.²

² Se avsnitt ”Begreppsdefinitioner”

Den digitala åldern har medfört nya former för trakasserier och hot gentemot de delaktiga parterna i en rättegång, samtidigt som lagen inte hunnit ikapp gällande att skydda de individer som drabbas. Trots att Brownings (2014) artikel diskuterar studier som utförts i USA, menar han att problematiken kring anti-snitch-kulturer visar på en internationell problematik som förekommer i alla de samhällen som använder sig av internet. I Mexico använder den mexikanska drogkartellen sociala medier för att skrämja och trakassera de individer som skriver om deras handlingar, detta genom att till exempel kommentera och skriva ord som ”snitch” och ”råtta” (ibid.).

2.4 Samhället och bostadsområden

Individer som växt upp, eller bor i ett visst område under en längre tid, tenderar att känna en stark samhörighet till de individer som ingår i samma bostadsområde. Detta är ett fenomen som Walklate (1998) beskriver som känslan av samhörighet genom koppling till ett visst lokalt område. Walklate (ibid.) diskuterar i sin studie att förtroende och tillit har en betydande roll i känslan av samhörighet bland ungdomar. Tillit och förtroende är två faktorer som inte nödvändigtvis behöver bidra till det som Walklate (1998) kallar för ett ”ärligt” beteende, utan kan i många fall vara de två huvudpunkterna som bidrar till skapandet av ett illegalt eller avvikande beteende. Begreppet ”förtroende” är relativt inom olika sociala grupper, vilket innebär att det är gruppnormerna inom respektive grupp som avgör vad som anses starka eller försvaga gruppmedlemmarnas förtroende. Det är sedan förtroendefrågan; huruvida en gruppmedlem kan känna tillit till en annan gruppmedlem, som kan stärka eller hota individernas sociala relationer inom gruppen.

3. Metod

I detta avsnitt kommer jag att presentera mitt tillvägagångssätt vid insamlandet av den empiri som denna studie bygger på. Jag kommer att ta upp den problematik som uppstått kring insamlandet av data och även den problematik som kan uppstå genom användandet av mitt metodval. Slutligen kommer jag att diskutera momenten som genomgåts i anknytning till de kvalitativa intervjuerna som genomförts.

3.1 Vetenskapsteoretisk ansats

Jag har i denna studie valt att använda mig av ett analytiskt abduktivt angreppssätt, då jag utgått från vissa teorier baserat på min förförståelse för den problematik som studien belyser. Jag har sedan samlat in empiri vars huvudsyfte varit att fånga intervjupersonernas subjektiva uppfattning

och perspektiv av den problematik som studien fokuserar på (Bryman 2011). Den vetenskapliga ansats som ligger till grund för denna studie är hermeneutiken, som är en tolknings- och förståelselära (Thurén 2008). Valet att utgå från ett hermeneutiskt synsätt har baserats på min strävan efter att i denna studie få en djupare förståelse för den problematik som råder kring ungdomar i Örebros motvilja att vittna. Detta genom att intervjupersonerna själva får återge sina egna upplevelser och känslor. Enligt den hermeneutiska ansatsen kommer då intervjupersonernas egna erfarenheter gällande studiens ämne att baseras på deras egna tolkningar av hur verkligheten ser ut. Materialet från de kvalitativa intervjuerna är representativt, då intervjupersonerna skildrar deras egna erfarenheter (Rienecker, Stray Jørgensen & Hedelund 2014).

3.2 Tillförlitlighet

Relationen mellan intervjuare och intervjupersonen påverkar vad för slags material jag som intervjuare får ut av den kvalitativa intervjun (Atkinson & Hammersley 2007). En otrygg intervjuperson kan censurera sig i sitt berättande, vilket i slutändan genererar en studie som saknar reliabilitet, tillförlitlighet (Bryman 2011). Min upplevelse är att samtliga intervjupersonerna känner tillit till mig som forskare, då vi har gemensamma bekanta.³ Det är dock svårt att applicera reliabilitet på kvalitativa studier, då det är högst osannolikt att samma intervjuperson kommer att besvara intervjufrågorna på samma sätt, vid två olika tillfällen. Detta då den sociala rollen som intervjuaren intar, präglas av sociala miljöer, vilka är konstant föränderliga (Bryman 2011).

Deltagarvalidering är ett sätt för mig som forskare att bekräfta att de intervjupersoner som kommer att delta i den kvalitativa studien, bär på den information som är av nytta för studien. Detta kommer till exempel göras i början av intervjun, för att bekräfta att intervjupersonerna har de erfarenheter som krävs för att besvara frågeställningarna (Bryman 2011). Jag har även låtit intervjupersonerna få läsa transkriberingen som har gjorts av intervjun. Detta bidrar till att intervjupersonen kan ge sitt godkännande på att det som står skrivet är korrekt. Då jag har valt att arbeta efter dessa riktlinjer i min metodanvändning, går det att tolka detta som att jag har nått en hög validitet (Denscombe 2016).

3.3 Tillvägagångssätt

3.3.1 Intervjuform

³ Se avsnitt ”Problemativering av intervjuer med sekundära bekanta”

De kvalitativa intervjuerna genomfördes genom en semistrukturerad intervjuform som grundar sig i ett antal frågor som ställs, men där ordningsföljden på frågorna inte spelar någon roll för det resultat som eftersträvas. Frågorna som ställs är av allmän karaktär men håller sig till de teman som måste ingå i intervjun för att säkerställa att syftet med studien besvaras (Bryman 2011). Samtliga intervjuer har varit personliga (Denscombe 2016). Intervjupersonerna har själva fått välja plats där intervjun ska äga rum, detta för att bidra till att ungdomarna ska känna en ökad trygghet. De semistrukturerade djupintervjuerna har skett genom intervjupersonernas självrapportering (Denscombe 2016). Intervjuerna fortlöpte i 45-60 minuter.

3.3.2 Urval

Det urval som jag i denna studie har använt mig av är ett målstyrt bekvämlighetsurval, då jag arbetat utifrån den tid och de resurser jag haft (Denscombe 2016). Det målstyrda bekvämlighetsurvalet är delvis även ett subjektivt urval, då de personer som deltagit i studien har handplockats baserat på att deras erfarenheter och kunskaper är av relevans för det ämne som studeras (ibid.). Det mest fördelaktiga urvalet kom från olika kontakter till människor i mitt personliga sociala umgänge. Urvalet består av yngre syskon, släktingar eller bekanta till individer som jag har någon form av koppling till. Jag valde sedan att intervjua fem ungdomar från olika bostadsområden i Örebro, för att undvika att urvalet centreras till ett visst geografiskt område. Anledningen till varför jag valt att använda mig av ungdomar i åldrarna 15-17 år, är på grund av att det främst är denna ålder som tidigare studier har fokuserat på när det gäller liknande problemområden som denna studie belyser (Ring 2013). Nedan presenterar jag intervjupersonerna med ålder, samt de fiktiva namn som de har tilldelats:

Martin - Martin är sexton år gammal och går vid intervjutillfället sitt första år på gymnasiet. Både i och utanför skolan umgås Martin med sina fyra till fem vänner.

Anton - Anton är sjutton år gammal och går sitt första år på gymnasiet. Anton umgås inte med några ifrån klassen, utan umgås enbart med individer ifrån det bostadsområde som han växt upp i.

Klara - Klara är femton år gammal och går i niondeklass i grundskolan. Klara har tre nära vänner som även är hennes klasskamrater.

Gabriel - Gabriel är femton år gammal och går i niondeklass i grundskolan. Han umgås främst med sina två närmsta vänner som går i hans klass.

Nathalie - Nathalie är sexton år och går sitt första år på gymnasiet. Nathalie uppger att hon umgås med flera olika vänner som hon lärde känna genom idrotten i ung ålder, varav en går i samma klass som henne.

3.4 Bearbetning av data samt analysmetod

3.4.1 Transkribering

Djupintervjuerna spelades in genom en inspelningsfunktion på min mobiltelefon. Därefter har samtliga intervjuer transkriberats var för sig, direkt efter den genomförda intervjun. Detta för att säkerställa att jag skulle ha intervjun färskt i minnet (Gillham & Jamison Gromark 2008). Inspelningsmaterialet har sedan raderats från mobiltelefonen för att undvika potentiella läckor av känsligt material. I transkriberingen har jag sedan innefattat bland annat förekomst av skratt, gester, kortare pauser samt annan användning av kroppsspråk, som intervjupersonen har använt för att förklara eller beskriva vissa erfarenheter och händelser (ibid.).

3.4.2 ”Excerpt commentary unit” och ”Analytic Bracketing”

Den insamlade empirin kommer i analysdelen att redovisas genom en kombination av två analysmetoder som delvis är baserade och beroende av varandra. Detta då jag genomfört både kvalitativa intervjuer, men även fört fältanteckningar från respektive intervjutillfälle. Excerpt commentary unit är ett tillvägagångssätt och en analysmetod, där huvudfokus ligger i att redovisa en analytisk poäng som presenteras genom utdrag ur de kvalitativa intervjuerna. Avslutningsvis summeras analysen genom en analytisk kommentar som ska återkopplas till den analytiska poängen (Rennstam & Wästerfors 2015).

Analytic Bracketing, analytiska klamrar, används främst inom kvalitativ forskning där tanken är att kombinera forskarens observativa del av intervjutillfället, med de konkreta svar som intervjupersonen har givit. Gubrium och Holstein (1997) menar att denna analysmetod enklast går att förstå genom att dela upp empirin som intervjupersonen delat med sig av, i ”hur” och vad”. ”Vad” står då för det substantiella, det intervjupersonen berättar, medan ”hur” står för min subjektiva uppfattning av hur intervjupersonen har förmedlat informationen, det konstitutiva. Analytiska klamrar är ett sätt att underlätta excerpt commentary unit och kan lättast förstås genom att de så kallade analytiska klamrarna hjälper till att förverkligar tanken med excerpt commentary unit (Rennstam & Wästerfors 2015).

3.5 Metodologiska dilemman

3.5.1 Att intervjua ungdomar

Någonting som bör tas i beaktande när det gäller att intervjua ungdomar, är att de många gånger ser den vuxne intervjuaren som en avlägsen maktinnehavare (Gubrium & Holstein 2003). Detta är en faktor som kan bidra till att intervjupersonen distanserar sig från intervjuaren. Jag har dock strävat efter att kringgå detta problem genom att bland annat använda ett enkelt språk i intervjuerna. Holstein & Gubrium (2003) skriver om hur informationshämtning av ungdomar bäst utförs genom att kombinera metoder för att få ut så mycket som möjligt av informanternas egna upplevelser och erfarenheter. Den metodkombination som jag i denna studie har valt att använda mig av är kvalitativa intervjuer och observationer i form av fältanteckningar, som kommer att genomföras vid samma tillfälle. Fältanteckningarna fungerar som komplement och förser med information om interaktionen under själva intervjun (Denscombe 2016).

3.5.2 Generaliserbarhet

Syftet med studien är som tidigare skrivet, att analysera orsaker som bidrar till att ungdomar i Örebro väljer att inte vittna. Resultatet från denna studie omfattar inte en hel population, vilket gör att jag därmed inte kan dra några generaliserande slutsatser utifrån de svar jag får. Däremot kan resultatet från denna studie vara överförbara till andra liknande studier (Bryman 2011).

3.5.3 Problematisering av intervjuer med sekundära bekanta

Min förförståelse för ämnet som denna studie belyser, samt vetenskapen om vilka intervjupersonerna är, kan bidra till att min subjektiva uppfattning av problematiken lyser igenom. Detta genom mitt handlande, mina ordval och mitt sätt att ställa frågor under intervjutillfället (Gillham & Jamison Gromark 2008). Min identitet som intervjuare får särskild betydelse eftersom att frågorna i denna studie berör frågor som kan anses vara känsliga (Denscombe 2016). Eftersom att jag intervjuat ungdomar som jag inte umgås med, men som däremot är sekundärbekanta, finns det en del problem gällande de förväntningar som jag har på intervjupersonen, samt de förväntningar som intervjupersonen har på mig som forskare. En av de huvudsakliga problemen som kan uppstå är att intervjupersonerna väljer att utesluta information i sitt berättande, detta eftersom att de kan anta att jag redan är medveten om informationen, genom våra gemensamma bekanta. Jag har dock haft detta i åtanke under mina intervjuer och valt att ställa frågor på så sätt att de insinuerar att jag inte har någon förförståelse för de frågor som ställts. Detta har bidragit till att intervjupersonerna genomgående har fått förklara begrepp och fenomen (Denscombe 2016).

3.5.4 Forskningsetiska principer

I föreliggande studie har jag arbetat utefter de forskningsetiska principer som Vetenskapsrådet hänvisar till gällande samtycke (Vetenskapsrådet 2016). Samtliga intervjupersoner som deltagit i studien har blivit informerade om studiens syfte. Intervjupersonerna har därefter givit sitt muntliga samtycke till att delta i studien, de har även blivit informerade om att de när som helst under intervjun kan avbryta sin medverkan (Denscombe 2016). Därefter har intervjupersonerna även informerats om att all personlig information har och kommer att hanteras med största vaksamhet och försiktighet, för att säkerställa konfidentialiteten. Att säkerställa anonymiteten är av extra stor vikt vid studier som denna, där intervjupersonerna delar med sig av känslig information som delvis innefattar deras personliga delaktighet i brott (Rienecker, Stray Jørgensen & Hedelund 2014).

4. Teori

I studiens teoriavsnitt presenteras kriminologiska och sociologiska teorier och begrepp. Med hjälp av dessa teorier kommer jag sedan att analysera empirin i studiens analysdel. De valda teorierna är underordnade problemformuleringen och den argumentation som denna studie belyser.

4.1 Subkulturer

Ett sätt att förklara ungdomsbrottslighet är genom att ge en förståelse till de kulturella mönster som råder inom ungdomsgrupper. Någoting som definierar subkulturer så som ungdomsgrupper är att de präglas av distinktiva normer, synsätt och värderingar (Downes & Rock 1998). Enligt Downes och Rock (1998) har många teorier om subkulturer som utgångspunkt att förklara beteende och handlingar genom rationellt tänkande. Det rationella tänkandet bidrar till att problemlösningar sker baserat på de sociala omständigheter som existerar inom den innefattande sociala gruppen. Kännetecknen för subkulturer, vare sig de grundar sig i kriminella handlingar eller inte är: internaliserade strukturer inom gruppen, solidaritet, moral, och koppling till ett lokalt område (Becker & McCall 1990). Jag kommer att tillämpa teorier om subkulturer, för att kunna analysera de internaliserade, distinkta normer som råder inom de olika ungdomsgrupperna som intervjupersonerna ingår i.

4.2 Signifikanta andra

Socialisering sker genom att vi förhåller oss till det som Mead (1976) kallar för ”betydelsefulla andra”, signifikanta andra, till exempel de individer som ingår i vår sociala grupp. Denna typ av

social interaktion grundar sig i Meads teori om att individer måste vara med andra människor för att kunna vara sig själv, ett tankesätt som återfinns och accentueras i tidiga skeden i relationer. Detta för att individer ska förstå och lära sig vad som bör och inte bör sägas eller göras om en relation vill bibehållas. Mead (1976) menar vidare att individers konstruktion av det subjektiva ”Jaget” är ett resultat av social interaktion. ”Jaget” konstrueras främst av sociala interaktioner som skapas i grupp, vilket gör att gruppmedlemmar oftast skapar liknande ”jag”, då de har samma förhållningssätt till de objekt som studeras. Begreppet signifikanta andra, kommer i ett senare skede i studien att hjälpa mig att analysera de olika normer som ungdomsgrupperna skapar för att bibehålla sammanhållningen i respektive grupp.

4.3 Stämplingsteorin

Howard Beckers (1963) centrala utgångspunkt i definitionen av outsiders, är att avvikelse är en konsekvens av de regler och sanktioner som utdelats av andra människor. Detta innebär att avvikelse är ett resultat av normer som brutits, varpå sanktioner har tilldelats. De individer som utdelar sanktioner till följd av normbrytande beteende, kallas för moraliska entreprenörer. Dessa individer har en uppfattning om att de tilldelar sanktioner för att skapa en bättre grupp (Moyer 2001). För att en individ ska stämplas menar Becker (1963) att det finns tre steg inom regelskapande och regelbrytande, som denne individ måste genomgå för att klassas som en avvikande, en outsider. Det första steget är att regler och normer som skapats inom den sociala grupp som individen tillhör, måste följas. Det andra steget är att reglerna bör innefatta en viss grupp människor. Den tredje och sista regeln innefattar all avvikelse och innebär att de som väljer att bryta mot reglerna som den sociala gruppen har skapat, stämplas som en avvikare och sedan hamnar i ett utanförskap. Stämplingsteorin kommer senare i uppsatsen att fungera som ett hjälpmedel för att förklara varför individerna i ungdomsgrupperna väljer att sanktionera de gruppmedlemmar som avviker från de gemensamma gruppnormerna.

4.4 Etablerade och Outsiders

Elias och Scotsons (2010) teori om etablerade och outsiders grundar sig i individers strävan efter gemenskap, i form av grupptillhörighet. Denna strävan bidrar i sin tur till att de individer som inte ingår i den så kallade etablerade gruppen, hamnar i ett utanförskap och stämplas som outsiders. De individer som ingår i den etablerade gruppen uppfattar oftast sig själva som bättre än de utomstående, i många fall är denna syn på överlägsenhet baserad på ekonomiska- och

maktskillnader. Signifikant för den etablerade gruppen är att de anser sig inneha en *gruppkarisma* som delvis baseras på gemensamma egenskaper som samtliga gruppmedlemmar innehar, och som de utomstående saknar. Ett exempel på detta kan vara geografisk tillhörighet, vilken plats individerna bor på eller vad individen har för etisk bakgrund (Elias & Scotson 2010). Teorin om etablerade och outsiders bygger på ett synsätt som genererar ett ”vi-och-dem-samhälle” som är grundat på sociala fördomar gentemot de som anses vara utomstående. Detta är en form av moralisk stigmatisering, vilket även är ett synsätt som är återkommande i denna studies empiri.

4.5 Kontrollteorier

4.5.1 Teorin om Sociala Band

Teorin om sociala band bygger i huvudsak på fyra ansatser som definierar individens känsla av tillhörighet och bedömer de sociala band som individen har till det samhälle som denne lever i (Hirschi 2002). Dessa ansatser är anknytning, åtagande, delaktighet och övertygelse. Jag kommer dock enbart att implementera den första ansatsen i Hirschis teori i denna studie, dvs anknytning, som avser individens koppling till andra, som även omfattas av det samhälle eller den sociala grupp som individen tillhör. Den sociala samhörigheten baseras på anknytning till familjemedlemmar, klasskamrater, vänner etc (ibid.). Hirschi (2002) skriver att ungdomar som umgås med andra unga, som begår brott, löper större risk för att själva hamna i samma kriminalitet. Detta på grund av att ungdomsgrupperna som individerna tillhör gemensamt skapar normer som bygger på normaliserande av kriminella handlingar. Teorin om sociala band kommer i studiens analysdel hjälpa mig att analysera ungdomarnas anknytning till deras respektive ungdomsgrupper.

4.5.2 Neutraliseringstekniker

Neutraliseringstekniker är ursäkter för avvikande beteende, som används för att rättfärdiga och legitimisera det egna beteendet. Dessa tekniker används i situationer där individer försöker rättfärdiga konsekvenserna, genom att neutralisera den huvudsakliga handlingen (Sykes & Matza 1957). Rationaliserande är av stor betydelse inom neutraliseringstekniker, då individers personliga definitioner av vad kriminalitet är, baseras på det egna handlandet. Detta innebär att individer rättfärdigar kriminella handlingar, genom att helt enkelt definiera dem som icke-kriminella. Detta baseras i sin tur på de normer som råder inom den sociala grupp som individen tillhör (ibid.). Neutraliseringstekniker som kontrollteori kommer att användas för att förklara de neutraliserade kriminella handlingar som i ungdomsgrupperna bagatelliseras, och på så sätt anses vara normala och accepterade.

5. Analys och resultat

5.1 Grupptillhörighetens betydelse för ungdomarna

En av de mest distinkta egenskaperna för definitionen av en ungdomsgrupp är att de individer som ingår i gruppen, oftast är jämnåriga och likasinnade. Detta på grund av att likasinnade individer identifierar sig med varandra och på så sätt kan skapa liknande värderingar inom gruppen (Fondén 2013). En av intervjupersonerna har en nära relation till några av sina klasskamrater, som han benämner som sitt ”gäng”:

Martin: (...) Vi är ett gäng på typ fem pers som alltid umgås med varandra. (...) Vi går alla i samma klass faktiskt, vi började gymnasiet tillsammans nu i höst och så blev vi fett tighta ganska tidigt, så nu umgås vi typ konstant... både i skolan och utanför.

Även Klara uppger att hon har en liknande relation till sina närmsta vänner, som även de går i samma klass:

Klara: Jag och mina tre närmsta vänner ska faktiskt gå i samma klass [skrattar] (...) Aa... Vi lärde känna varann i grundskolan typ och nu ville vi fortsätta gå i skolan tillsammans typ (...) Men alla har egna vänner på andra håll men vi fyra är med varandra typ... hela tiden... så man kan väl säga att vi är rätt bra vänner liksom.

Trots att skolgången i citatet ovan verkar vara en gemensam nämnare för skapandet av starka vänskapsband bland ungdomsgrupper, kan även idrotten ha en stor betydelse för umgängesskapandet. Idrotten kan i många fall fungera som en samlingspunkt för likasinnade individer. Detta bekräftas av Fondén (2013) som menar att ungdomar i grupper, framförallt i ungdomsgrupper där kriminella handlingar begås, ofta delar livsstilar och intressen. Detta accentueras genom Nathalies framställning av de gemensamma målen bland de före detta lagkamraterna:

Nathalie: Ja alltså... vi är alltid med varann efter skolan och sen... på helger också (...) jag och en av mina kompisar går i samma klass... dom andra går på andra skolor (...) Vi spelade hockey tillsammans när vi va yngre, man tränar flera gånger i veckan och sånt... så då umgås man med varann liksom för alla vill samma sak.

Även Anton visar en samhörighet med jämnåriga ungdomar, trots att han beskriver en total avsaknad av relationer till klasskamraterna:

Anton: Jag umgås inte med någon i min klass... alla mina polare är såna jag växt upp med du vet. Folk som bott i samma område som man fortfarande hänger med nu trots att vi (familjen) flyttat. (...) vissa kom till bostadsområdet innan andra men vi är alla typ lika gamla och har alla bott där och hängt ett jävla bra tag.

Anton uppger att bostadsområdet som han och hans vänner växt upp i, är den gemensamma nämnaren till varför vänskapsbanden mellan gruppmedlemmarna, skapats från hela början. När Anton frågas om han kan tänka sig att umgås med ungdomar från andra bostadsområden, besvaras frågan genom att hänvisa till de relationer som han har till sina nuvarande vänner:

Anton: Ne alltså de är inte så att jag ska börja leta kompisar någon annanstans, jag har dom vännerna jag har haft hela livet och så är det typ... sen kanske man börjar umgås med någon i klassen om man klickar typ...

Samtliga intervjupersoner berättar att relationen till de individer som är deras närmsta vänner är baserad på relationer som skapats relativt tidigt i livet. Denna form av koppling till andra människor kan grunda sig i anknytningar till kamrater som skapats genom socialisering under individens livstid (Hirschi 2002). Ett exempel på detta är de tre intervjupersoner som berättat att deras närmsta vänner är sådana de lärt känna genom skolan. Deras gemensamma nämnare och tecken på likatänkande är då antingen valet av skola (grundskolan och gymnasiet) eller valet av inriktning (gymnasiet). Att växa upp i samma bostadsområde som sina närmsta vänner tyder på en koppling och känsla av samhörighet, genom kopplingar till ett lokalt område (Becker & McCall 1990). Ett fenomen som även Walklate (1998) menar skapar ett samhälle som utesluter de individer som är utomstående, i detta fall de individer som kanske inte växt upp i samma bostadsområde som intervjupersonen själv. Även Elias och Scotson (2010) accentuerar vikten av känslan av samhörighet genom bostadsområden. Det finns en överhängande risk att individer som Anton, som enbart umgås med vänner från bostadsområdet, skapar fördomar gentemot de individer som inte kommer från samma bostadsområde. Vilket i sin tur skapar en distans till det övriga samhället, i detta fall övriga Örebro. De intervjupersoner som lärt känna sina närmsta vänner och de som ingår i ungdomsgruppen genom idrotten, visar tendenser på att bekräfta den teori som Fondén (2013) har gällande att ungdomsgrupper oftast skapas genom gemensamma intressen och liknande värderingar.

Gruppens betydelse för ungdomen är av stor vikt för hur pass mycket individen kommer att förhålla sig till de normer som råder inom gruppen. En individ som känner en lägre grad av anknytning till de individer som ingår i ens primära sociala grupp, kommer vara mer benägen att avvika från de gemensamma normerna. En ungdom som däremot känner en stark samhörighet och en högre grad av anknytning till familjemedlemmar, eller i detta fall gruppmedlemmarna, är mindre trolig att begå ett normbrott gentemot dessa (Hirschi 2002). Två av intervjupersonerna identifierar sina vänner

som ingår i ungdomsgrupper, som den primära sociala relationen i livet, genom att jämföra denna med en familj:

Anton: (...) Ja, De blir ju som en familj... dom är som syskon, alla man umgås med.

Liknande jämförelse gör Gabriel, som beskriver sin ungdomsgrupp som sin primära sociala relation, då han ställer vännerna i kontrast till sin familj:

Gabriel: Jag är nog hellre med mina vänner än med min familj alltså [skrattar] (...) Alltså... mina vänner är ju som en familj för mig, jag hänger ju med dom... mer än vad jag är med min familj typ... det bara är så... Eller det blir så... Man har liksom mer gemensamt med sina vänner... än vad man har med folk i sin familj..

Att intervjupersonerna tenderar att jämföra sina ungdomsgrupper med en familj, är någonting som stämmer överens med att många ungdomsgruppers sammanhållning baseras på att gruppen värderas högt och fyller liknande funktioner som en familj (Fondén 2013). Någonting som går hand i hand med de egenskaper som kännetecknar subkulturer, där moral, solidaritet och en koppling till lokala områden är avgörande (Becker & McCall 1990). Detta då Anton uppger att bostadsområdet är den avgörande faktorn i varför han umgås med de individer som ingår i hans vänskapskrets, någonting som återigen kan kopplas till Elias och Scotsons (2010) etablerade och outsiders. Enligt Elias och Scotson (2010) känner individer en samhörighet med de personer som härstammar från, eller bor i samma bostadsområde som individerna själva. Anton uppger även att vännerna fyller samma funktion som en familj och att han har mer gemensamt med sina vänner än med sina familjemedlemmar. Detta kan dock i sin tur bidra till det Hirschi (2002) skriver om gällande starka sociala band till vänner. Känslan av hög grad av samhörighet till vänner, kan i sin tur bidra till en avsaknad av anknytning till individens egna familjemedlemmar. I enlighet med Elias och Scotsons (2010) teori om etablering inom sociala grupper, kan Antons delaktighet i ungdomsgänget ha skapat en ytterligare distans till hans egna familjemedlemmar. Detta gör att den egna familjen, ses på som outsiders av Anton. Detta accentueras när Anton blir frågad om han umgås med några av sina syskon:

Anton: Vi har inget gemensamt alltså... alla vill olika saker (...) Man umgås hellre med sina vänner som man faktiskt har skit gemensamt med... orkar inte sitta och låtsas med mina bröder att jag är någon jag inte är [skrattar] (...) Alltså... vi gillar olika saker, dom är inte som mig.

I: Men dina vänner är det?

Anton: Exakt... man är ju som dom man hänger med alltså, det är så det är...

Intervjupersonerna uppger att samtliga vänskapsband har skapats relativt tidigt i deras liv, vilket är någonting som bidragit till de gemensamma normer som skapats inom gruppen som ungdomarna

ingår i. De individer som ingår i gruppen blir då ”signifikanta andra” (Mead 1976) och fungerar som en spegling av de individer som ungdomarna själva vill vara eller bli. Detta har även kopplingar till teorin om hur subkulturer skapas genom känslan av samhörighet till likasinnade (Downes & Rock 1998). De intervjupersoner som deltagit i studien påvisar på så sätt att de vänskapsgrupper eller ungdomsgrupper som de ingår i, fyller en primär funktion i ungdomarnas sociala liv, som i sin tur präglar deras moral, deras värderingar och synsätt. Eftersom att ungdomsgrupperna som berörs i denna studie, fyller en funktion som signifikanta andra, blir ungdomsgruppen som en familj för ungdomen. Detta gör att ungdomsgruppen gemensamt måste sträva efter att bibehålla sammanhållningen i gruppen, för att fortsätta uppfylla sin familjefunktion i respektive ungdoms liv. Detta görs genom gemensamma normer.

5.2 Ungdomarnas attityder till brott

Ungdomsgruppernas handlingar, attityder och värderingar grundar sig främst i de gemensamma normer som uppstår genom skapandet av en social grupp. Trots att normerna inom den sociala gruppen ibland inte helt stämmer överens med de normer som råder i det resterande samhället, fungerar de som en mall för vad som är normenligt eller inte, i respektive grupp. Detta ses exempelvis i Martins återberättande:

Martin: Nej, jag har ingen moppe men min kompis blev tagen en gång och hans mamma flippade sönder på honom när han kom hem [skrattar] (...) Ne alltså jag minns fan inte om snuten tog hans moppe eller inte men han trimmade den så fort han fick tillbaka den iaf, han brydde sig inte. (...) de är ju inte så att han kommer åka runt i trettio (km/h) bara för att polisen kanske stoppar honom en gång vartannat år (...) Aa alltså tro mig, du kör inte runt med en moppe som åker i max trettio (km/h) [skrattar]. (...) Alltså... man skämmer ut sig. [skakar på huvudet]

Martin beskriver kompisens trimmade moped som en självklarhet, trots att polisen vid ett tillfälle stoppat kamraten på grund av just detta. Detta tyder på ett normaliserande av en kriminell handling som av det övriga konventionella samhället skulle anses vara ett avvikande beteende. Samma fenomen återfinns i Antons berättande, där han förklarar att de individer som till vardags har olagliga sysselsättningar, inte har någon annat val:

Anton: Aa men du vet man springer runt i centrum och becknar för att man har en keff⁴ familj och man har hoppat av skolan, de liksom inte så att de har något val (...) Det är inte så att folk väljer att börja beckna för att de har fett bra jobb eller en skön familj? Man gör sånt för att det inte finns andra val.

⁴ Keff betyder dålig

Anton ser på individers olagliga sätt att livnära sig på, som en form av överlevnadsinstinkt, då han förklarar att de "Gör sånt för att det inte finns några andra val". Även detta tyder på ett neutraliserande av kriminella handlingar, handlingar vars illegalitet individen i grund och botten är medveten om (Sykes & Matza 1957). Neutraliseringen sker genom att rättfärdiga den handling som är kriminell, vilket i sin tur bidrar till att individens definition av kriminalitet skiljer sig från det konventionella samhällets. Detta bidrar i sin tur till att de individer med neutraliserad syn på kriminalitet, hamnar i ett ännu större utanförskap från det övriga samhället, ett fenomen som bidrar till ett stärkande av det "vi-och-dom-tänkande" som Walklate (1998) och Elias och Scotson (2010) beskriver kan bidra till utanförskap och alienering av utomstående. Fortsättningsvis förklarar även Anton att han inte tycker att individernas olagliga sysselsättningar är grova, trots att han berättar att det sker att folk både säljer och röker marijuana/gräs:

Anton: Visst... det är inget grovt dom håller på med eller så, men aa... de är klart att vissa håller på. Om man inte säljer så röker man... och om man säljer så röker man ofta också...

Återigen tenderar Anton att accentuera ett normaliserande av ett kriminellt beteende, någonting som kan grunda sig i att avvikelse är kontextbundet och baseras på rationalitet (Sykes & Matza 1957). Rationaliserande av kriminella handlingar är även en av kännetecknen för en subkultur, och kan bidra till interna problemlösningar som är baserade på de sociala omständigheter som individerna lever inom (Downes & Rock 1998). Anton förklarar indirekt denna form av problemlösning, i detta fall i form av att "beckna". Detta genom att hävda att individerna som "becknar" inte har något annat val. När Gabriel berättar om en händelse där en vän lånat ut en stulen cykel till honom, försvarar Gabriel kamratens handling genom att hänvisa till cykelstölder som ett vardagligt och relativt normalt fenomen i Örebro:

Gabriel: Ja... men alltså... det är standard i Örebro... man tar cyklar... har dom en vecka sen tar någon annan den [skrattar]... så det är ingen big deal...

Att Gabriel benämner kamratens cykelstöld som "ingen big deal", trots att stöld är ett brott enligt BrB 8 kap. 1§, visar Gabriel på neutraliserande av en handling som i själva verket, enligt lag, inte borde vara normaliserad. Detta sätt att neutralisera det egna handlandet men även vännernas handlande, fungerar som en ursäkt för att legitimera ett avvikande beteende som individen i själva verket vet är avvikande. Samma princip gäller även övriga intervjupersoner som insinuerat på neutraliserande av kriminella handlingar. Här syns en genomgående tendens att neutralisera både de egna och kamraternas brottsliga handlingar, för att rättfärdiga konsekvenserna av handlingen.

Gabriel benämner även cykelstölderna som ett slags fenomen som är starkt kopplat till Örebro som stad. Något som kan förknippas med Elias och Scotsons (2010) etablerade och outsiders där de individer som ingår i den etablerade gruppen oftast ges frihet att handla på ett visst sätt, utan att riskera att hamna i ett utanförskap, just på grund av att de anses vara etablerade. Samtidigt fördöms handlingar av de utomstående, på grund av att de anses vara just utomstående, outsiders. Neutraliserande av cykelstölderna är i Gabriels fall beroende av Örebro som stad, då det som i många fall skiljer på de etablerade från de utomstående, är geografiska platser, områden eller städer (ibid.). Detta innebär att Gabriel försöker att rättfärdiga att han använder en stulen cykel, genom att referera till det lokala område som denne anser har öppnat upp för ett accepterande av cykelstölder. Gabriel förknippar cykelstölder till Örebro som stad, vilket i sin tur gör att han kan använda "Örebros" återkommande problematik kring cykelstölder, som ett sätt att förklara att de individer som ingår i Örebro, helt enkelt accepterat att cyklar stjäls, varpå stölderna och stöldgodset därmed rättfärdigas.

Intervjupersonernas personliga definitioner av vad kriminalitet är, baseras på det egna handlandet, eller gruppmedlemmarnas handlande. Detta går att återfinna i Antons neutraliserande syn på att bruka narkotika och att sälja olagliga gods. Anton väljer i detta fall att rättfärdiga kamraternas olagliga sysselsättningar och delvis påvisande av anti-socialt beteende, genom att fördöma de som fördömer. Detta gör han genom att påstå att kamraterna inte har något annat val än att "beckna", något som tyder på att Anton menar att det konventionella samhället inte erbjuder kamraterna något annat försörjningsalternativ, vilket gjort att de behövt ta till de åtgärder de själva tycker är lämpade för att kunna klara sig. Ett synsätt och en intern problemlösning som ofta råder inom olika subkulturer så som ungdomsgrupper (Downes & Rock 1998). Även Martin definierar kriminella handlingar som icke-kriminella, då han poängterar att "alla" trimmar sina mopeder, trots att det är olagligt.

I de tre ovannämnda intervjupersoners återberättande tenderar individerna också att skydda de personer som ingår i deras sociala grupper, vännerna. I detta fall skyddar individerna gruppmedlemmar eller individer i det gemensamma bostadsområdet, genom att neutralisera deras gemensamma kriminella handlingar, trots att de är väl medvetna om att handlingen avviker från det som av det konventionella samhället anses vara normenligt. Detta är ett tecken på att attityder till brott är sammankopplat till den moral och de distinktiva normer som råder inom olika subkulturer, som till exempel ungdomsgrupperna som intervjupersonerna ingår i (Downes, Rock 1998). Detta

bidrar även i sin tur till att ungdomsgruppen, liksom vilken annan subkultur som helst, kommer att skapa egna problemlösningar inom respektive grupp, baserat på de sociala omständigheter och de interna normerna som råder inom gruppen (ibid.).

5.3 Sociala sanktioner till följd av bristande tillit

Den interna problemlösningen i ungdomsgruppen präglas av de normer som gemensamt skapats i respektive grupp. Att avvika från de gemensamma normer som råder i gruppen, bidrar till att gruppen känner ett behov av att sanktionera den avvikande. En av de genomgående viktigaste normerna i samtliga intervjupersoners återberättande refererar till tillit och grundar sig i att aldrig, under några omständigheter, ”gola” ner en gruppmedlem eller vän. Detta är ett fenomen som samtliga intervjupersoner har upplevt eller varit en del av. Nathalie förklarar varför hon och hennes vänner slutade umgås med en kompis som ”golade” ner en annan vän som ingår i vänskapsgruppen:

Nathalie: Men... alla vi var kompisar... Man skyddar fan sina kompisar... man förstör inte för dom genom att göra sådär (...) Han är ju största jävla faken (falsk) (...) För han låtsas att man kan lita på honom och sen går han och golar de första han gör [skrattar] (...) Ja.. alltså... jag litade ju på honom lika mycket som jag litar på dom andra som jag umgås med...

Förtroende och tillit är en central del i intervjupersonernas återberättande. Detta lyfts även av Walklate (1998) som skriver att förtroende och tillit är två av de mest väsentliga faktorerna för att upprätthålla sammanhållning i en ungdomsgrupp. Även där gruppssammanhållningen baseras på kriminella handlingar. Nathalie anser att förtroendet har brustit genom den ”golande” vännens handling, som i sin tur bidrar till att det inte går att lita på den personen. Gabriel poängterar:

Gabriel: För det går inte att lita på någon som golar (...) det händer att man slutar umgås med folk (...) Ska jag va helt ärlig så... det handlade inte ens om mig... den här personen golade på någon annan... och såna vill jag inte umgås med mer (...) För om du golar ner en vän... så går det typ inte att lita på någon sån... alltså... man golar bara inte [skrattar]... om man håller saker för sig själv så är det lugnt...

Trots att det inte behöver vara intervjupersonen själv som blir ”nergolad”, utan det kan vara individer som ingår i deras vänskapsgrupper som blivit utsatta för ”golningen”, bidrar detta till att samtliga gruppmedlemmar faller offer för det som de själva refererar till som ett ”svek”. Eller en avsaknad av lojalitet till gruppmedlemmarna. Detta bidrar i sin tur till att de inte längre känner att de kan lita på individen:

Klara: Är du sjuk i huvudet [skrattar]... aldrig alltså... Det finns inte en jävla chans att man fortsätter vara vän med någon som golade ner en på det där sättet. (...) För att hon golade ner min vän... och om jag är vän med henne så kan jag inte acceptera att någon sitter och golar ner en annan i vårt gäng typ (...) Sådär är det typ... om en person som du tror är din kompis... sviker dig sådär

grovt... så kan du inte bara låtsas som ingenting och sen fortsätta umgås med den personen... oavsett om det är dig hon sviker... eller någon annan av dina kompisar.

Även Anton poängterar det faktum att individen fråntas sitt förtroende genom demonstrerande av avsaknad av lojalitet:

Anton: En fucking snubbe som har golat ner en vän till polisen har ingen fucking lojalitet... det går inte att lita på en sån människa oavsett om han golar ner en av sina egna kompisar eller någon helt annan. (...) Grejen är... Du tappar förtroendet om du golar, varför i helvete ska jag lita på dig om du golar ner en vän då?

Tankesättet kring avsaknaden av lojalitet som förklaring till ”golningen” hänvisar till de kollektiva känslor som gruppmedlemmarna känner. Oftast är det inte en enskild individ som känner att personen som ”golat” har gjort fel, utan samtliga medlemmar i gruppen har tillsammans avgjort att individen inte längre kan vara en del av gruppen. Att tilliten och förtroendet gentemot den ”golande” vännen brister, grundar sig i detta fall i att de kollektiva gruppnormen bryts, trots att gruppnormerna strider mot övriga samhällets normer (Walklate 1998). I Nathalies fall tog hon själv ingen skada av den före detta vännens svek, men eftersom att majoriteten av gruppen hatar ”golaren” så instämmer hon i de sanktioner som denne tilldelas:

Nathalie: Jag skiter i... helt ärligt... det är ingen big deal för mig... men varför ska jag umgås med honom om mina andra polare hatar honom... det är fett ovårt... plus han får ta den smällen om han golar (...) Det är klart det är fett fult gjort... han svek oss... på ett fett fult sätt.. men det var inte mig han golade på egentligen så jag skiter i... Men han hade nog golat ner mig också... om det var jag som körde.

Även Klara har en gruppbaserad inställning till sanktioneringen av individen som golar:

Klara: Exakt... ingen av oss pratar med henne mer. (...) Ja... alltså vi skiter i att det inte blev någon anmälan eller så... men ändå, man golar inte (...) hur ska man lita på någon som har skvallrat på dig eller din kompis... det funkar inte så... man är vän med folk för att man tror att de har ens rygg hela tiden... de hjälper en i alla lägen typ... ingen idé att va kompis med någon som man inte vet var man har.

I Martins återberättande väljer han att tala å gruppens vägnar, detta gör han genom att referera till gruppmedlemmarna, eller vänskapskretsen som ”vi”. Martins sätt att tala å gruppens vägnar tyder på att sanktioneringen av individen som golar är ett gemensamt beslut som gruppen kollektivt fattar:

Martin: Vi umgås inte med människor som golar, det går inte att lita på såna helt enkelt... Vi litar inte på folk som golar... för helt ärligt... om du golar ner din kompis så kan du fan göra vad som helst... man umgås bara inte med såna (...) Alltså... det är samma sak som att du skulle berätta en hemlighet för din kompis... och du får reda på att din kompis gått och sagt till alla ni känner... Hade du umgåtts med den personen efter det eller?

Enligt Martin behöver ”golandet” nödvändigtvis inte innebära att en individ berättar för polisen om en händelse, eftersom att ”gola” även kan innefatta läckande av konfidentiell information till andra auktoriteter eller utomstående. Ett fenomen som pekar på att polisen som myndighetsutövare inte är problemet i frågan om ungdomars motvilja att vittna, utan att det snarare är alieneringen av utomstående som bidrar till att den hemliga informationen som finns inom gruppen. Information som inte bör delas till de som av den etablerade gruppen anses vara outsiders (Elias & Scotson 2010) I detta fall grundar sig detta tankesätt på att Martin och hans ungdomsgrupp har skapat en grupp vars normer står utanför det resterande samhällets. Det hjälper till att avskilja gruppmedlemmarna från utomstående, som i sin tur bidrar till att gruppmedlemmarna kan bibehålla sin legitimitet som etablerade (ibid.). Även Klara påvisar ett liknande tankesätt kring polisens del:

Klara: Nej...Nej... alltså... det kanske inte handlar om polisen typ... men det är samma sak som att hon hade golat ner någonting till våra lärare i skolan typ... Det är samma sak (...) Alltså golare är golare helt ärligt... det kanske låter efterblivet men om du är vän med någon så vill du inte att något dåligt ska hända dom... varför ska man då sätta dom i skiten genom att gola?

Internaliserande av gruppens normer är det som gör att individer håller sig till de regler som råder inom gruppen. Normer måste delas av de som ingår i gruppen eller samhället för att dessa ska anses vara legitima inom sitt verkställighetsområde (Hirschi 2002). Att gå emot de normer som råder inom det samhälle eller den grupp som individen ingår i, innebär indirekt att individen fransäger sig rätten att ingå i gruppen. Detta är någonting som går att implementera på det som intervjupersonerna berättar. Samtliga intervjupersoner tenderar att svara ungefär likadant gällande den fortsatta förtroendefrågan hos individer som ”golat”, trots att ingen av dem umgås i samma vänskapskretsar. Intervjupersonerna uppger att det inte går att lita på en individ efter att denne har ”golat”. Walklate (1998) poängterar att tillit kan vara den faktor som stärker eller försvagar individers sociala relationer, främst i de ungdomsgrupper där kriminella handlingar eller avvikande beteende är neutraliserade. I detta fall fungerar tilliten till gruppmedlemmarna som en avgörande faktor för att de sociala relationerna ska bibehållas. Att gola behöver nödvändigtvis dock inte innebära att informera myndigheter, eller polisen om information som angår gruppmedlemmarna. Klara och Martin ställer fenomenet kring ”golning” i kontrast till att dela med sig av information till en lärare, eller en annan vän. Detta antyder på att ”golning” inte är sammankopplat med att informera rättsväsendet om händelser som är illegala, utan att gola som term, innefattas av att dela med sig av information som är konfidentiell inom den grupp som ungdomen tillhör. Information som innefattas av gruppmedlemmarna, och som dessa kan ta skada av ifall informationen når ut till utomstående.

När en gruppmedlem väljer att bryta de normer som definierar gruppens moral och värderingar, genom att avvika från de gemensamma regler som finns, kommer denne gruppmedlem att hamna i ett utanförskap. Elias och Scotson (2010) förklarar detta fenomen genom att poängtera att utanförskapet kan grunda sig i ekonomiska skillnader eller maktskillnader. Även distansen som de etablerade (ungdomsgruppen i detta fall) känner till de utomstående, kan vara baserad på de fördomar som de etablerade har gentemot de utomstående. I detta fall blir de utomstående samtliga individer som inte delar samma normer och värderingar som ungdomsgrupperna. I samma kategori för utomstående, hamnar även de som bryter mot de normer som råder inom gruppen för etablerade, i detta fall ungdomsgruppen. Att följa de normer som gruppen gemensamt har skapats, visar på en känslighet för gruppmedlemmarnas välmående och intressen. Att bryta normerna innebär då en avsaknad av känslighet och intresse för kollektivets känslor, ett fenomen som Hirschi (2002) menar innebär en avsaknad av anknytning till den grupp som individen är delaktig i. I kontrast till att ungdomsgruppernas normer fungerar som en internaliserade social kontroll, som visar ungdomarna vad som är rätt och fel i enlighet med gruppen, kan även ställas det faktum att de distinktiva gruppnormerna som råder i ungdomsgrupperna, bidragit till en skapande av subkulturer. Subkulturer som har neutraliserade attityder gentemot brott (Becker & McCall 1990). Gruppnormerna fungerar som en social kontroll som skapas genom anknytning till resterande gruppmedlemmar, vilket borde bidra till att ingen borde vilja avvika från dessa. Trots detta så avviker gruppmedlemmar från normerna, vilket i sin tur bidrar till stämpling och stigmatisering av de avvikande. Individen som ”golar”, blir stämplad som ”golare” och slängs ut ur den gruppen som denne tidigare tillhört. Detta då intervjupersonerna uppger att en individ som ”golar” är illojal och saknar förtroende. Becker (1963) menar att stämplingen som tilldelas den som i detta fall ”golar”, sker genom att utesluta den avvikande individen, för att bidra till ett återupprättande av sammanhållningen. De gruppmedlemmar som sanktionerar den avvikande fungerar då som moraliska entreprenörer som arbetar för att skapa ett bättre samhälle, i detta fall en bättre grupp (Moyer 2001). Förtroende är även någonting som Fondén (2013) menar har en avgörande funktion i ungdomsgrupper. En ungdomsgrupp präglas av normer som bidrar till gemensam trygghet och gemenskap. Om normerna bryts av gruppmedlemmarna, förlorar resterande gruppmedlemmar den känsla av trygghet som funnits inom gruppen, tack vare det förtroende som de haft till varandra. Ett fenomen som återfinns i många av intervjupersonernas berättande.

I ungdomsgruppen råder det interna normer som skiljer sig från de normer som finns i majoriteten av det övriga, legitima, samhället. Ett exempel på detta är den stämpling som "golarna" får av sina gruppmedlemmar. Om "golaren" berättat för en utomstående om information som gäller någon av resterande gruppmedlemmar, så bryter "golaren" den övriga gruppens förtroende och detta bidrar till att individen blir stämplad som en golare. Stämplingen fungerar som en slags organisering för att ungdomsgruppen ska kunna definiera vem som hör till gruppen eller ej. Detta innebär med andra ord att avvikelse alltid är relativt, och beroende av olika gruppers internaliserade normer (Moyer 2001). Man kan med andra ord säga att en handling ("gola") som i ungdomsgruppen anses vara kriminell, är något lagenligt som rentav uppmuntras bland individer som lever efter de legitimerade normerna. Att grupperna sedan väljer att stämpla "golaren" och sanktionera denna genom att utesluta den från gruppen, är ett sätt för gruppmedlemmarna att bibehålla ordningen i ungdomsgruppen för att generera en starkare och bättre gruppsammanhållning (Moyer 2001). Detta bidrar i sin tur till att stämplingen inte kan tas tillbaka eller att "golaren" förlåts. Då en förstärkning av gruppsammanhållningen, är beroende av uteslutandet av de individer som väljer att inte respektera gruppnormerna (Becker 1963).

6. Sammanfattande diskussion

I studiens avslutande del kommer jag att fördjupa de slutsatser som jag har dragit utifrån analysen av mitt empiriska material. Jag kommer avslutningsvis även presentera förslag på framtida studier som berör samma ämne och problematik, med förhoppningen om att dessa studier kan belysa ämnet från en annan synvinkel.

Studiens syfte har varit att söka förståelse och kunskap för vilka faktorer som kan bidra till att ungdomar i Örebro väljer att inte vittna. Detta är ett syfte som grundat sig i den problematik som ungdomsutredarna inom Lokalpolisområde Örebro upplever i det dagliga arbetet med ungdomar. Utifrån analysen i denna studie, finns det mycket som talar för att motviljan till att vittna, grundar sig i ungdomarnas grupptillhörigheter. Majoriteten av ungdomarna i denna studie definierar sina ungdomsgrupper som en familj, vilket innebär att ungdomsgrupperna fyller samma sociala och emotionella funktion som en familj gör. Ungdomsgrupperna präglas av likasinnade, jämnåriga individer som dragits till varandra av just den anledningen - att de har liknande värderingar och moral. Ungdomsgrupperna strävar efter en bra gruppsammanhållning, då det är sammanhållningen som är avgörande för att grupperna ska uppfylla en familjefunktionen i ungdomens liv.

Ungdomsgrupperna blir en form av subkultur där gruppen skapar egna normer och regler som skall råda inom respektive grupp. Normerna i ungdomsgrupperna är oftast sådana som inte återfinns ute i det omgivande samhället, vilket gör att många av intervjupersonerna i denna studie, neutraliserar kriminella handlingar och bagatelliserar sådant som i legal mening skulle bli straffrättsligt sanktionerat. Dessa internaliserade gruppnormer grundar sig i sin tur på de värderingar och den moral som samtliga gruppmedlemmar tillsammans har format, för att skapa en sammanhållen grupp. Genom acceptandet av de gemensamma värderingarna, har varje ungdom i gruppen indirekt accepterat de normer som råder inom respektive grupp. Detta bidrar till att de individer som bryter mot gruppens normer, stämplas som en avvikare, hamna i ett utanförskap och alieneras från den övriga gruppen. Stämplingen och utanförskapet fungerar som en social sanktion för att påvisa att ett normbrytande i form av att ”gola” är oacceptabelt inom gruppen. Många av intervjupersonerna nämner tillit, förtroende och lojalitet som ledord för att förklara vilka egenskaper en ”golare” saknar. Någoting som antyder på att ”golning” gentemot en gruppmedlem, helt enkelt är ett svek gentemot hela gruppen, alltså kollektivet. Trots att ”golning” inte förefaller ha någon direkt koppling till att informera just polismyndigheten, utan snarare samtliga individer utanför gruppen, blir inte den ”golande” ungdomen förlåten av resterande gruppen. Detta är ett fenomen som kan förknippas med den anknytning som resterande gruppmedlemmar tycker att den ”golande” individen fränsäger sig rätten att inneha. Att ”golande” inte har någon koppling till rättsväsendet, eller auktoritära individer, utan alla utomstående, är någoting som både Walklate (1998) och Elias och Scotson (2010) påvisat kan kopplas till geografiska platser och lokala området. Någoting som även tenderar att påvisas i denna studie, då intervjupersonerna ofta förknippar normerna kring ”golning” till sina respektive ungdomsgrupper. Även ungdomsgrupperna förknippas sedan med vissa bostadsområden, eller Örebro som stad, i sin helhet. Många av ungdomarna känner starka kopplingar till ”sina” bostadsområden då de umgås med individer därifrån. Kopplingen till bostadsområdet gör att individerna känner en avsaknad av samhörighet till utomstående, vilket bidrar till fördomar gentemot de som inte kommer från samma bostadsområde.

Att ”gola” ses av ungdomsgruppen som ett tecken på avsaknad av anknytning och respekt för gruppnormerna och bidrar till att individen som avviker stämplas som en ”golare” och stigmatiseras. En individ som ”golar” ses på av resterande gruppmedlemmar, som en individ som känner lägre grad av anknytning till gruppen. Detta då denne är benägen att begå ett ”brott” mot gruppnormerna. En person som känner stark anknytning till gruppen, antas av gruppmedlemmarna, därför inte känna en benägenhet att avvika från gruppnormerna. Detta är även anledningen till

varför ungdomsgrupperna väljer att utesluta den individ som svikit gruppen genom att ”gola”. Den individ som känner svag anknytning till resterande gruppen, utesluts. Genom uteslutandet av den ”svaga” skapas en starkare sammanhållning i den resterande gruppen.

Anledningen till varför ungdomarna i Örebro väljer att inte vittna, förefaller ligga i det faktum att ungdomarna löper en stor risk att hamna i ett utanförskap om de bryter mot gruppnormen, som i detta fall säger att ingen får ”gola”. Att informera polis, eller annan utomstående om information som anses vara konfidentiell inom gruppen, resulterar i detta fall i att individerna fransäger sig rätten att ingå i gruppen. Eftersom att normerna i ungdomsgrupperna säger att det är för bjudet att informera utomstående om konfidentiell information, behöver ungdomarna bryta mot dessa normer för att de ska våga/vilja vittna. Alternativt kan ungdomarna självmant välja att fransäga sig rätten att ingå i gruppen och på så sätt strunta i den stämpling och stigmatisering som kommer till följd av att ”gola”.

Utifrån intervjupersonernas upplevelser, har jag dragit slutsatsen att det kan finnas ett flertal förklaringar till varför dessa ungdomarna från första början valt att implementera normer gällande ”golning” i sina respektive ungdomsgrupper. Detta är normer som bidrar till att ungdomarna distanserar sig från myndigheter, men även utomstående i övrigt. Det går inte att undgå att diskutera ungdomarnas bostadsområden och dess påverkan på den enskilda individens värderingar. Många av bostadsområdena i Örebro, bebos av individer som lever under liknande socio-ekonomiska förhållanden. Kanske är det dessa socio-ekonomiska förhållanden som bidrar till känslan av samhörighet, som gör att invånarna i de olika bostadsområdena känner en distans gentemot det övriga samhället. Elias och Scotson (2010) nämner lokala områden som en betydande del i skapandet av etablerade grupper och synen på utomstående. Bostadsområdet har utifrån intervjupersonernas upplevelser, förefallit ha en stor betydelse för vilka ungdomarna umgås med, som i sin tur bidrar till en samhörighetskänsla till både bostadsområdet, men även de individer som bor där. Denna syn på bostadsområdet som etablerad grupp människor, kan i sin tur bidra till distinkta normer bland de människor som innefattas av just det lokala området. Min uppfattning är därför att det behövs betydligt mer omfattande studier kring invånarnas attityder gentemot polis, myndigheter och rättsväsende inom olika geografiska områden, för att se över vilka resurser som behöver tillsättas för att färre ungdomar ska få en skev syn på myndighetsutövning så som den polisiära verksamheten.

7. Källförteckning

- Becker, H. (1963). *Outsiders*. New York: Free Press of Glencoe, a division of the Macmillian Company.
- Becker, H. och McCall, M. (1990). *Symbolic interaction and cultural studies*. Chicago: University of Chicago Press.
- Browning, J. (2014). #Snitches get stitches: Witness intimidation in the age of Facebook and twitter. *Pace Law review*. (p.192-214)
- Bryman, A. och Nilsson, B. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Denscombe, M. (2016). *Forskningshandboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Downes, D. och Rock, P. (1998). *Understanding deviance*. Oxford [Oxfordshire]: Clarendon Press.
- Fondén, C. (2007). "Gola aldrig ner någon". In: F. Estrada och J. Flyghed, ed., 1st ed. Polen: Studentlitteratur, pp.213-248.
- Gillham, B. och Jamison Gromark, E. (2008). *Forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Gubrium, J. och Holstein, J. (1997). *The new language of qualitative method*. New York: Oxford University Press.
- Hammersley, M. och Atkinson, P. (2007). *Ethnography*. London: Routledge.
- Hirschi, T. (2002). *Causes of delinquency*. New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers.
- Holstein, J. och Gubrium, J. (2003). *Inside interviewing*. Thousand Oaks [Calif.]: Sage Publications.
- Lilly, J., Cullen, F. och Ball, R. (2011). *Criminological theory*. London: Sage publications Inc.
- Mead, G. och Arvidson, P. (1976). *Medvetandet, jaget och samhället*. Uppsala: Argos.
- Moyer, I. (2001). *Criminological theories*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications.
- Nelander, K. (2009). *Tonåringars benägenhet att anmäla brott och deras förtroende för rättsväsendet*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ).
- Newburn, T. (2013). *Criminology*. Abingdon, Oxon: Routledge.
- Rennstam, J. och Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie*. Lund: Studentlitteratur.
- Rienecker, L., Stray Jörgensen, P. och Hedelund, L. (2014). *Att skriva en bra uppsats*. Lund: Liber.
- Ring, J. (2010). *Brott bland ungdomar i årskurs nio*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Selin, K. och Nelander, K. (2012). *Rättsväsendets hantering av ungdomsären den*.

Sykes, G. och Matza, D. (1957). Techniques of Neutralization: A Theory of Delinquency. *American Sociological Review*, 22(6), (p.664-670).

Thurén, T. (2008). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber.

Vetenskapsrådet (2016). *Om Vetenskapsrådet - Vetenskapsrådet*. [online] Tillgänglig: <http://www.vr.se/omvetenskapsradet.4.4b3ca0f810bf51c922780002034.html> [Söktes 15 Apr. 2016].

Walklate, S. (1998). Crime and Community: Fear or Trust?. *The British Journal of Sociology*, 49(4), (p.550-569).

Yinger, J. (1960). Contraculture and Subculture. *American Sociological Review*, 25(5), (p.625-635).

8. Bilagor

1. INTERVJUGUIDE

Semistrukturerad djupintervjuer genom självrapportering

5 Intervjuer med ungdomar i åldrarna 15-17 år som har varit delaktiga i brott, men som har valt att inte vittna/gola.

- *Presentation*
- *Samtycke till att delta i intervjun*
- *Informera om Anonymitet*
- *Inled intervju:*

- ***Om intervjupersonen:***
 - Hur gammal är du?
 - Vilken klass går du i?
 - Vad gör du på fritiden? Har du några fritidsintressen?
 - Tycker du att skolan är kul eller vill du mest bara bli klar? - Varför?
 - Är du en sån som har många vänner och umgås lite med alla eller har du några få bästisar som du gärna är med hela tiden? - Varför?

- ***Sociala relationer:***
 - Trivs du i klassen du går i?
 - Umgås du med dina klasskamrater när du är i skolan?
 - Umgås du med dina klasskamrater utanför skolan?
 - Har du vänner som du umgås med på fritiden, som du inte går med i skolan?
 - Isåfall - hur känner du dessa?
 - Hur många familjemedlemmar är ni? Hur många syskon har du?
 - Hur ser din relation ut till dina föräldrar?
 - Hur ser din relation ut till dina syskon?

- ***Örebropolis:***
 - Har du kommit i kontakt med polisen i Örebro någon gång? - Isåfall hur, var, varför?
 - Vad får du för känsla när du möter en polis? - Varför?
 - Hur är uppfattningen av polisen i ditt umgänge? Vad tycker och tänker kompisarna om polisen? - Varför?

- ***Kontakt med kriminalitet/ Attityd till vittnesmål:***
 - Känner du någon som har vittnat/berättat för polisen om vad de sett? - i vilket sammanhang vittnade denne?
 - Känner du någon som har blivit utsatt för ett brott eller någon som har sett ett brott begås men som har valt att inte vittna - Isåfall vem?
 - Har du själv varit med om en sån händelse där du bevittnat ett brott? -
 - Vad har hänt då?
 - Varför hände det etc?

Vittnade någon annan?

Vad hände med personen som vittnade?

Varför hände det?

De/det brott som du blivit vittne till, var du ensam eller fanns det fler människor runt omkring?

De/det brott som du blev vittne till, kom polisen till platsen medan du var kvar?

Varför berättade du inte för polisen om vad du hade sett?

- **Avslutning:**

Tror du att det finns något som polisen kan göra för att få fler ungdomar att vittna? - Varför?

Finns det något som någon kan göra, till exempel lärare i skolan, eller föräldrar?

Har du något som du skulle vilja tillägga?

Finns det något mer du vill nämna som skulle kunna vara till hjälp?